

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XII. constans haereseon insectandi studium;

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A nec hæreticus ille est, nec habendus est, quem temere dictorum pœnituit. Aliud præterea his verbis suggerit nobis defendendi Origenis argumentum Hieronymus; perperam scilicet ab Ambrosio vulgatos fuisse Codices, quos exercitationis gratia secreto Origenes elucubraverat. Hinc denique refellitur illud Baronij ad A. 232. cap. 10. *At in eo certe minus excusatione dignus esse videtur, quod cum scires sua ab omnibus impugnari, retractatorum nullam ediderit Commentarium; cum ipsi tamen satis oij & temporis superfuerit, ut ad omnes Catholica fidei numeros, cuncta que à se scripta essent, attemperaret: nam & pro retractatorio commentario haberi potest illa ad Fabianum Epistola, & alios insuper fortasse scripsit, vetustate deinde consumptos.*

XI. Quæ ad frangendas Origenis oppugnationum accusationes, eumque adversus calumnias tuendum, & immunem culpa præstandum valere poterant, collegimus: nunc quid ad eum excusandum, & ad conciliandum huic, etiam erranti, hominum favorem conferat, videamus. Virilissimum est imprimis, quod nullam in proponendis opinionibus pervicaciam, nullam in defendendis pertinaciam, quæ præcipua hæreseos nota est, præ se fert, sed fluctuans semper & incertus cogitata sua profert in medium, solenni hæc vocula *ἐπιπορεύω*, quæ hæsitans est, lectorum animos occupans, & disputationes suas ordiens, eademque consueta obtestatione concludens, qua universos ad alia perscrutanda & proponenda hortatur, paratum se significans à suis discedere, ad meliora transire. Sæpe quidem in libris *ἐπιπορεύω* dubitationem suam fatetur: velut libr. 1. cap. 6. *Quæ quidem à nobis etiam cum magno metu & cautela dicuntur, discutientibus magis & pertractantibus, quam pro certo ac definito statuentibus: indicatum namque à nobis in superioribus est, de quibus manifesto dogmate terminandum sit, quod & pro viribus nos fecisse putamus, cum determinate loqueremur. Nunc autem disputandi specie magis quam definiendi, prout possumus, exercemur. quod iterat in fine capitis ejusdem, & initio sequentis. De Incarnatione Christi dicturus hæc præfatur libr. 2. *ἐπιπορεύω*, cap. 6. De quo nos non temeritate aliqua, sed quomodo ordo loci deposcit, ea magis que fides nostra continet, quam humane rationis assertio vindicare solet, quam paucissimis profereamus, suspiciones potius nostras, quam manifestas aliquas affirmationes in medium profertentes. Nec aliter suam de anima disputationem accipi vult; ait enim libr. 3. *ἐπιπορεύω*, cap. 8. Verumtamen quod diximus mentem in animam veri, vel si qua alia in hoc videntur aspicere, & discutiat apud se qui legit diligentius & pertractet; à nobis tamen non patentur velut dogmata esse prolata, sed tractandi more ac requirendi esse discutenda: & paulo post: hæc prout potuimus de rationabili anima discutenda magis à legentibus, quam statuta ac definita protulimus. Plena sunt ejusmodi obtestationum omnia, è quibus nonnullas adducit Pamphilus suam pro Origene Apologiam exordiens, ex ejusque habitatione validissimum tuendi ipsius argumentum sumit, idque non semel adversariis objectat. Hinc Gulielmus Parisiensis in part. 1. De universo, cap. 19. hæc scribit: *Hinc est error qui inpositus fuit à quibusdam uni è præcipuis Doctoribus Christianorum, & iste fuit è sapientibus Theologis Græcorum, & vocatus fuit Origenes. Apparuit autem tibi ipsum nullatenus ex sententia & asserione dixisse. Qui minus autem hanc pro Origene excusationem usurpabimus, cum eandem pro Origene discipulo Gregorio Thaumaturgo usurpaverit Basilius Epist. 64? Merito itaque Iohannes Picus Mirandulanus, secundo articulo Apologiæ pro Origene, probat eum, si**

E quid fidei minus consonum scripsit, neque dogmatice, neque assertive sed dubitative semper & inquisitive procedere; multa que Origenis congregat loca, in quibus apparet ipsius fluctuatio.

Multum etiam modestiam Origenis, & submissos ac humiles de se, suaque doctrina sensus prædicat Pamphilus initio Apologiæ: & merito; quid enim tam ab hæresi alienum, cujus certus character est superbia? Factum itaque optime est ab Halloio, cum in ejus contestanda demissione & modestia operam suam posuit, & loca ipsius multa coacervavit.

XII. Quid quod internecinum cum Hæreticis bellum perpetuo gerit Origenes, Valentianis, Marcionistis, Basilidianis, Apellitris, Helecesaitis; eaque teneri ac credi duntaxat jubet, quæ ab Ecclesia recepta sunt. *illa sola*, inquit in Proœmio libr. 1. *ἐπιπορεύω*, *credenda est veritas, qua in nullo ab Ecclesiastica discordat traditione. quod sæpe repetit: & Hom. 16. in Luc. Ego vero quia opto esse Ecclesiasticus, & non ab Hæresiarcha aliquo, sed à Christi vocabulo nuncupari, & habere nomen quod benedicunt super terram, & cupio tam opere, quam sensu, & esse, & dici Christianus, æqualem & in veteri & in nova Lege quæro rationem. Vnde Pamphilus: Hoc idem facit etiam (Origenes) cum Hæreticorum dissentis secta, quibus omnibus confutatis atque victis unam solam eam, quam supra exposuit, Catholica veritatis sententiam tenet. De quibus singulis qualiter responderit Hæreticis, & quomodo universa eorum dogmata destruens ipse semper Apostolicam confirmaverit fidem, si velimus omnes sententias eius congregate, & longum satis est, & erit tam nobis qui scribimus onerosum, quam legentibus radiosum. Profecto hæreses, hæreseonque principes à pueritia usque adeo aveisabatur, ut Paulo Hæretico, excellentis licet facundia viro, in præcationi.*

bus adfistere numquam voluerit, etiam si eodem ac ille contubernio uteretur: *εὐδαίμων*. A
 inquit Eusebius libr. 6. Histor. cap. 2. *ἐξ ἰν πρῶτος ἑστὸν ἐκείνου νοίας, ἑστὸν ἰσοπέδος τε, ὡς
 ἀπὸ φησὶν φησὶν πρὸς ἡμετέρας, ἃς ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀδυνατῶν*: Servans Ecclesie regulam iam inde à puero,
 & ut ipse et alicubi loquitur, hæreson doctrinas abominans.

XIII. Suam præterea in scribendo festinationem Origeni nocuisse credibile est; nam
 cum tot inter curas animum distraheret, qua verba faciendo ad populum, qua Catechu-
 menos instituendo, qua munia omnia pietatis exequendo, non multum scilicet successivi
 supererat otij ad elaborandas scriptiones; proindeque quod piis exercitationibus impen-
 derat temporis, summa diligentia representabat, ut plus septem notarios scribendo defa-
 tigaret, tantumque librorum ediderit in publicum, ut mirabile sit. Quo factum est, ut sæpe
 eum *σπουδαίως* deprehenderimus; animo rebus intento, ad orationis compositionem in-
 curioso. Quid ergo mirum aliqua non satis caute dicta hinc interdum excidisse? B

XIV. Potissimum verò iuvat Origenem, quod quaestiones pleræque nondum fuerant
 Theologorum disputationibus ventilatae & illustratae, nec Ecclesiae decretis & sanctioni-
 bus definita. Avia ergo loca, & nullius ante solo trita peragantes Theologi, qua proxima
 ad verum videbatur via, hac ferebantur confestim, & aberrabant sæpe, sed venia digno er-
 rore, nondum recto tramite per Ecclesiam monstrato. Quod aliis igitur Patribus benigne
 condonari solet, idem ut indulgeatur Origeni æquum ac verum est. Quanam autem
 communi Ecclesiae consensu sua ætate recepta & probata essent, tum qua in utramque
 partem possent disputari, cauta distinctione fecerit ipse Origenes in Proœmio libri 1. *ἑ
 ἀποδῶν*: In postremum hunc censum coniecit quaestiones de animæ origine, de natura An- C
 gelorum & Daemonum, de iis quæ mundi ortum antecesserunt, & quæ post eius interitum
 futura sunt, aliaque nonnulla. Eadem in simili causa usus est exceptione Hieronymus lib.
 2. Apolog. adv. Rufin. cap. 4, cum veteres Ecclesiae Scriptores, quorum codices errori-
 bus infecti sunt, excusare vellet: *Fieri potest ut antequam in Alexandria, quasi Daemonium meri-
 dianam, Arius nasceretur, innocenter quadam & minus caute locuti sunt, & qua non possint perver-
 sorum hominum calumniam declinare*. Reddimus itaque Hieronymo voces suas, & quod pro
 aliis valere vult, id ipsum pro Origene ut valeat, iure nostro postulamus.

XV. Denique cum in Epistola 65. quæ est ad Pammachium & Oceanum, cap. 4, testi-
 ficetur Hieronymus, ut dictum superius à nobis est, errorum suorum Origenem pœni-
 tuisse, idque Fabiano Papæ ipsum significasse per literas, & temeritatis causam in Ambro- D
 sium retulisse, quod secreto edita publicasset; is ab omni hæreseos infamia plane vindici-
 catur, qua ij notantur duntaxat, qui temere pronuntiata pertinaciter defendunt. Optime
 id pro ingenij sui perspicacitate notavit Picus Mirandulanus art. 4, Apologia suæ pro Ori-
 gene: verum minus recte addidit Origenem ante sexagesimum ætatis suæ annum multa ti-
 tubanter proposuisse, ut pote in Theologicis quaestionibus nondum satis subactum; quæ
 vero deinceps elucubravit, puta libros contra Celsum, & Commentaria in Matthæum, ea
 tum scripsisse, cum iam Catholica veritas ipsi fuisset comperta: quasi non iidem com-
 pareant in iis errores, quos in prioribus admiserat.

XVI. Quoniam autem defensores Origenis pereensemus hoc capite, & quæ illi tuen-
 do commoda esse possunt, summam colligimus, locus non admonet, ut Apologia sub E
 nomine Pamphili pro eo scripta, cujus testimonium toto hoc opere sæpe adhibuimus, ve-
 rum ac legitimum auctorem indicemus. Lucubrationi huic à se Latinis literis reddita
 Pamphili nomen Rufinus adscripserat, uti hodieque adscriptum extat; & in Invectiva
 priore in Hieronymum tanquam à Pamphilo elaboratam laudaverat: quem secuti sunt
 deinde Auctor Prædestinati libr. 1. Hæc. 43, Socrates libr. 4. Hist. Eccles. cap. 27, & Ni-
 cephorus libr. 10. cap. 14. Rufino reclamavit Hieronymus, fucumque Lectoris factum
 conquestus est: at in assignando scriptoris hujus auctore varia diseruit. Nam in Proœ-
 mio in Dialogos adv. Pelagianos, & Apolog. 1. in Rufin. cap. 2, eam docet primum esse
 librum à sex libris, quibus constabat Apologia Eusebij pro Origene; ex eoque id esse ma-
 nifestum, quod in sequentibus Eusebij libris citetur ille primus; & in primo vicissim se-
 quentes; nihil Pamphilum, teste Eusebio, proprii operis condidisse: & in libro adv. Pe-
 lag. ad Ctesiph. cap. 2, *Fecerat hoc, inquit, & in aucti Pamphili martyris nomine, ut libram pri-
 mam sex librorum defensionis Origenis, Eusebij Cæsariensis, quem fuisse Anianum nemo est qui nesciat,
 nomine Pamphili martyris prænotaret*: & libr. 6. in Ezech. cap. 18, *Nec mirum si gentilem Philoso-
 phum in maxyren & Romana urbis Episcopum transfulerit; cum Eusebij quoque Cæsariensis primam pro
 Origene libram, Pamphili martyris vocabulo commutavit; ut facilius tali laudatore libros impijssimos
 ἑ ἀποδῶν Romanis conciliaret auctibus*. At in Epistola 65. ad Pammach. & Ocean. cap. 4, com-
 positum ab amicis Origenis & sectatoribus librum suspicatur, eoque facilius compositum,
 quod, nullis aliis à Pamphilo editis scriptionibus, ex earum confictu verum deprehendi
 non posset, additque supposititium hoc opus ad mille versus è principio libri sexti Euse-